

Motion till riksdagen 2025/26:3825

av Christofer Bergenblock m.fl. (C)

med anledning av prop. 2025/26:27 Ett förstärkt högkostnadsskydd för tandvård

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen senast den 1 januari 2027 ska redovisa effekterna av införandet av det förstärkta högkostnadsskyddet för tandvård och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att införa ett ändamålsenligt kommuntypstillägg och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten för patienten att betala för merkostnaden för en högre materialstandard än vad referenspriset medger, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Munhälsan har stor betydelse för människors mående och livskvalitet. Alla människor i hela Sverige ska erbjudas tandvård av hög kvalitet och till rimliga priser. Tandvårdsreformen från 2008 gjorde att fler människor hade råd med tandvård. 2013 genomfördes ytterligare förstärkningar, som stöd till personer som kan få problem med tänderna på grund av sin sjukdom eller funktionsnedsättning. Samtidigt har det funnits uppenbara behov av att reformera tandvården ytterligare. Svensk tandvård präglas av flera utmaningar vad gäller tillgänglighet och jämlikhet, med stora skillnader i munhälsa mellan olika regioner och bostadsorter och mellan olika socioekonomiska grupper, liksom olika åldersgrupper. För Centerpartiet är det självklart att tandvård, liksom all vård, ska ges efter behov. Oavsett om man bor i storstaden eller i glesbygd ska man kunna få tillgång till en god tandvård.

I den nu framlagda propositionen tas steg i rätt riktning i och med att behovsprincipen skrivs in i tandvårdslagen. Vidare avses högkostnadsskyddet förstärkas för gruppen 67 år och äldre med sämst tandhälsa. Många äldre har dålig munhälsa och ojämlikheten inom gruppen är stor. Centerpartiet ser ett stort behov av att äldre får

bättre munhälsa och tillgång till tandvård, varför vi välkomnar ett förstärkt högkostnadsskydd för den gruppen. I andra avseenden lämnar dock propositionen mycket att önska, vilket inte minst framgår av de många remissvaren.

De nya lagförslagen innebär genomgripande förändringar av tandvårdssystemet. Förändringar som görs måste syfta till att lösa de strukturella problemen vi har med ojämlik tandhälsa och tillgång till tandvård. Ett förändrat högkostnadsskydd med prisreglering får inte innebära att tillgången till tandvård eller kvaliteten försämras. Centerpartiet föreslår därför att regeringen senast den 1 januari 2027, dvs. ett år efter ikraftträdandet av de föreslagna lagändringarna, återkommer till riksdagen med en grundlig uppföljning av konsekvenserna och effekterna av reformen. Uppföljningen behöver analysera konsekvenserna för patienterna, oavsett ålder, utifrån parametrar som kvalitet, tandhälsa, kostnader, materialval, patientsäkerhet, väntetider och jämlik tillgång till tandvård i hela landet. Vidare behöver eventuella undanträngningseffekter studeras, t.ex. om det särskilda tandvårdstödet för seniorer innebär att tandvård för andra grupper trängs undan och hur principen om vård efter behov efterlevs i praktiken. Även tröskeleffekter av införandet behöver analyseras, såsom om patienten avstår från eller skjuter upp förebyggande behandlingar eller mer kostsamma men medicinskt väl-motiverade ingrepp i avvaktan på att få tillgång till det förstärkta högkostnadsskyddet. Slutligen behöver effekterna på hela tandvårdsmarknaden noga följas upp. Det gäller inte minst i frågan om kompetensförsörjningen och tillgången till tandvård, som i dag är särskilt dålig på landsbygden, samt i vilken mån antalet kliniker och praktiserande tandläkare påverkats av reformen. Regering och riksdag behöver utifrån uppföljningen ha möjlighet att göra anpassningar av den föreslagna särskilda tandvårdsersättningen eller andra förändringar i tandvårdssystemet i syfte att säkra en god och jämlik tandvård i hela landet.

Regeringen avser att återkomma med förslaget om kommuntypstillägget för geografisk gleshet i annat ärende. Centerpartiet vill dock betona att ett kommuntypstillägg eller motsvarande är en förutsättning för genomförandet av det föreslagna högkostnadsskyddet. Patienter på den svenska gles- och landsbygden lider redan i dag av dålig tillgång till tandvård och det är av avgörande vikt att reformen fullt ut kompenserar för tandvårdsgivarens merkostnader i glesbefolkade områden. Dessutom behöver tillgången till tandvård på landsbygden stärkas. Rätten till en jämlik tandvård ska gälla i hela landet.

För att den särskilda tandvårdsersättningen ska lämnas får vårdgivarens pris för tandvårdsåtgärden inte överstiga referenspriset. En stor del av kostnaden för vissa behandlingar avser material, varför materialvalet påverkar referenspriset. Materialet i en behandling, som t.ex. fyllnadsmaterial eller val av protetik, ska vara av god kvalitet och baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. Vi anser dock att det ska vara möjligt för patienten att välja en högre materialstandard än materialet som ingår i referenspriset och att patienten då får betala merkostnaden för materialet som går utöver materialet i referenspriset. Det kan handla om en högre materialstandard i syfte att nå en bättre kvalitet, estetik eller hållbarhet. Det förutsätter att patienten är välinformerad om de olika material som står till buds, kan fatta ett välgrundat beslut och att beslutet följs av en tydlig dokumentation om valet och merkostnaden det innebär.

Anders W Jonsson (C)

Martina Johansson (C)